

KIPÇAKLAR ile İlgili Kitaplar ve Murat ADJİ

KIPCHAKS With Books And Murat ADJİ

Süleyman PEKİN *

A – YAZAR HAKKINDA

Murat Adji, Kafkasya halklarından **Kumuklara** mensup bir **Türk** bilim adamı. **Moskova**'da yaşayan **Adji**'nin uzun yılları kapsayan **Türk Dünyası** ve **Dünya** tarihiyle ilgili ilmi araştırmaları **Sovyetler Birliği** dağıldıktan sonra peşpeşe okurlarıyla buluşmaya başlamıştır.

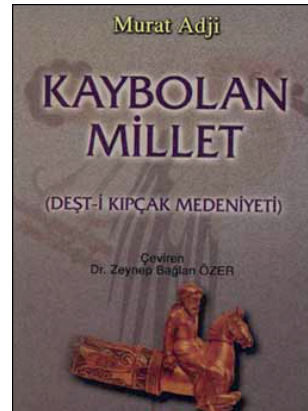
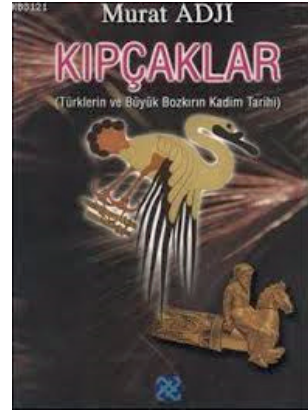
Hıristiyanlık, Türkler ve Avrupa Tarihi hakkında farklı ve orijinal kanaatler serdeden **Adji**, '**Vatanımız Bozkır, beşğimiz ise Altay**' diyerek bilimsel çalışmalarını bütünlemeye gayret eder.

Soyadı olan **ADJİ**, haça benzeyen bir figürdür. Eşit dört çizginin bir kutsal noktada kesişmesidir. Üstteki dikey çizgi **geyik** çizgisi, iki yandan gelen yatay çizgiler **balık** ve **insan** çizgileri, alttaki dikey çizgi ise **yılan** çizgisidir. İnsanla dünyanın ahengini simgeler (**KIPÇAKLAR**, sh.161).

Murat Adji'nin üslubu klasik akademik üslup değil. Hem sıcak ve samimi hem de öğretici ve düşündürücü. Kimi zaman **çocuksu** bir keşif coşkusu kimi zaman yorumculuğun **derinlik** sorgusu söz konusu. Her iki kitap da baştan sona **heyecan** verici ve felsefi **hikmetlerle** örülü.

Tarihçilikte yeni bir **tarz** ve **dil** geliştiren **Adji**, eserlerinde tüm insanlara bilhassa da **gençlere** ve **çocuklara** toptan hitap eder. Genç kuşaklarla gelecek inşasını kurgular. Öyle ki kitaplarını öğrencilerine, onların anne - babalarına ve halkına **ithaf** etmiştir.

* Türk Eğitim-Sen Kocaeli 1 No'lu Şube Başkanı, Tarihçi Yazar

O “İlmi şecaat âlimin işidir” der. Başka bir âlimi tarif ederken “*Bazen, sene-ler boyu toplanan bilgiler ve belgeler, kamuoyunda sabitleşen hatta kemikleşen görüşüne, alışkanlıklarına ve geleneklerine rağmen tüm bunlara karşı meydan okumaya hazır o tek insanı bekler*” diyerek aslında kendisini tarif eder. Türk’ün er meydanındaki yiğitlik duygusunu **kelam** arenasına aynı keyfiyetle taşır.

Şu sözler ondaki **lirik** tecessüsü ne güzel anlatır:

“*Pelinin mest eden rayahasını duymayanlar, kanları oynatan emşanotunu bilmeyenler bu kitabı okumasınlar. Atın yürüyüşündeki güzelliği göremeyen ve bozkır şarkılarına karşı yüreklerinde bir yankı uyandıramayanlar da bu kitabı okumasınlar. Zira onlar müellifi anlayamazlar. Lütfen, geçmişi ve geleceği dü-şünmeyenler, atalarının ve gelecek nesillerin kaderi ile ilgilenmeyenler de bu ki-tabı ellerine almasınlar, çünkü bu kitap onlar için değildir.*”

B - ‘KIPÇAKLAR’ KİTABI HAKKINDA

Kitabın tam adı; KIPÇAKLAR (Türklerin ve Büyük Bozkırın Kadim Tarihi). Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları’ndan 2002 yılında çıktı. Çeviricisi Dr. Zeynep B. Özer. Çeviren hem O’nu anlamış hem de anlatabilmiş gözüküyor.

312 sayfa olan kitap, konuları daha da ilginç hale getiren resim ve tablolarla süslü. Kitap, 36 bölüm ve ‘Vatanımız Bozkır / Beşiğimiz ise Altay’ resimleriyle başlıyor. **Önsöz** kısmında Çeviren, Yazarın arayışını ve yazma yönteminin yansımalarını net bir biçimde özetlemiştir.

Giriş kısmında Yazar, **Karlı Saha**’dan (Yakutistan) **Orta Avrupa**’ya, **Sibirya**’dan sıcak **Hindistan**’a kadar **Türklerin** coğrafi yakınlığından bahseder ve ‘**Afrika**’da bile **Türkçe konuşan yerleşim bölgeleri bulunmaktadır**’ der. **Türk Dünyası** topluluklarını saymakla kalmaz, onlara; Avusturyalılar, Bavyeralılar, Bulgarlar, Boşnaklar, Macarlar, Litvanyalılar, Polonyalılar, Saksonlar, Sırplar, Ukraynalılar, Çekler, Hırvatlar, Burgunlar ve Katalonları da ilave eder.

Millet Nedir? Bölümünde, **bir milletin oluşmasının** asırlar boyu süren bir ve-tire olduğu ve bir ağacın meyvesi gibi belli bir zaman içerisinde olgunlaştığı beyan edilir. **Etnografya** biliminin insanlara, diğer insanlar arasında doğru ve huzurlu yaşamayı öğretmesi vurgulanır.

Neden Farklı Konuşuyoruz? Bölümünde, dünya milletlerini öncelikle **dilleri**-nin farklı kıldığı ve bu farklılıkların bugün de muhafaza edildiği ifade edilir. **Altay**’ı, dünyanın en güzel yeri; Altaylıları ise **sarışın** ve **mavi gözlü** insanlar olarak tarif eden yazar **Babil Kulesi**’ni şahit tutar.

Asırların Karanlığından Görünenler Bölümünde, uydurma **Çin** hikâyeleri ve **kadim vakayinameler** hakkında tafsilat verilir. Özellikle Çinlilerin Türkleri kötü-leyen hatta **maymuna** benzeten karşılaştırmalarına karşın kadim Türklerin yüzle-rini resimlerle ortaya kor. Yanı sıra **Türk** ve **at** bütünlüğünü de işaretler.

Çalışma Odasının Sessizliğinde Yapılan Keşif Bölümünde, kadim **Türk sanatı bezeklerin** kurganlarda ve yazıtlarda en az **2 bin yıl** öncesine ait hususiyetleri çizimlerle tablolaştırılır. Kadim Altay'ı **1893**'de çalışma odasında çözen **Thomson**'in keşfinin önemi '**Türk Milletinin yeniden doğuşu**' olarak tarif edilir. Ve bununla ilgili yazıt örnekleri sunulur.

Taşların Dili Bölümünde, **Altay**'da ilk kabilelerin arkeolojik bulgulara göre günümüzden **200 bin yıl önce** ortaya çıktığı ve güneyden, **Hindiçin** tarafından geldikleri anlatılır. İnsanlığın büyük bir kısmını oluşturan **Mongoloid** ve **Avrupoidlerin** de bu bölgede teşekkül ettikleri anlatılır. **Altay**'daki tasvir edici resimler, **Altaylı ustaların** taşı ateşe ve suya işlemeleri **dünyada tek örnek** olarak vurgulanır ve model resimlerle ispatlanma yoluna gidilir.

Altaylardan İlk Göç Bölümünde, insanların mağaralardan çıkmasının Altaylıların **bronzdan** yaptıkları **baltalarla** ağaç kesmeleri ve '**Kuren**' adı verilen **ahşap evleri** yapmalarıyla sağlandığından bahsedilir. Yazar bunu olağanüstü bir hadise olarak nitelendirir. Bunun yanı sıra Altaylıların **10 kelimelik** basit dilinin de önemi vurgulanır. Ev eşyaları, aletler ve koloniler için gelişimin asırlar boyu devam eden uzun bir sürecin neticesi oluşu aktarılır. **Kurganlar** ve **ongunlar** resimlendirilerek konu detaylandırılır.

Kadim Altay'ın Keşfi Bölümünde; **Tayga, Katun, Biya** (beyaz nehir), **Anasu, Ob** (nine), **İli** (doğulu), **Baygöl, Meru** (dünya) gibi coğrafya ve yer adları **Türk dil** özellikleriyle anlamlandırılır. Yeni doğmuş bir bebeğin nehrin buz gibi soğuk suyuna daldırılıp çıkarılması ve yaşıyorsa sağlıklı kabul edilmesi alışkanlığını bile **Türk** kelimesinin güçlü anlamına gelmesiyle ilişkilendirir. Yanı sıra **Türk Milletinin** dünyayı kavramasını gösterir **Altay**'daki **kayalar üzerine yapılmış ilk coğrafi harita** sergilenir.

Çam Bayramı Bölümünde, eski zamanlardan beri **Türklerde** kutsal olan ve **Altay**'da bolca bulunan **çam** ağacının **25 Aralık**'ta yani kışın tam ortasında **bayram** olarak kutlandığını, **Yer-su**'ya ithafen **Ülgen**'e dualar edildiğini, gece boyunca '**koraçun, koraçun (azalsın)**', şeklinde naralar atıldığını söyleyen Yazar, **Noel** alışkanlığının temelini **Türkler** olduğunu iddia eder.

Kadim Altay Resimleri Bölümünde, **Türklerin** yaşadıkları çevreyi incelemek ve tanımakta çok mahir oldukları **kadim ressam**lar eliyle çizilen **taş heykelcikler** vasıtasıyla aktarılır. Kaya resim sanatının **Türklerde 3 – 4 bin yıl önce** çıktığını ifade eden Yazar, insan hayatı tasvirlerinin oldukça şaşırtıcı olduğunu söyler ve ekler: '**Halkın sanatı onun ruhudur.**'

Büyük Keşif Bölümünde, **2500 yıl önce** **Altay**'a gökten bir **meteorun** düşmesi, bu siyah taşın **demir** ihtiva etmesiyle **Türklerin** bu **gök demirini** tanıdıkları anlatılır. **Timur** adlı bir Altaylı **Türk, metalden soba** yaparak demiri bu sobada eritmeye durmuştur. **Tekerlekten sonra insanlığın en büyük keşfi** bu olmuştur diyen Yazar, **demir ocaklarıyla** **Türklerin** başka milletlere mühim bir üstünlük kurduğunu da ifade eder.

Tanrı'nın Hediyesi Bölümünde; Türklerin **koruyucu ruhların himayesine** verdikleri önem efsanelerdeki **yılan insan nagalar** ve akabinde de at ile **Türklerin ata getirdiği yenilikler, demir döküm sabanlar, kerpiç** yani fırında (peçte) pişmiş topraktan **evler**, süvari pantolonu **şalvar**, yüksek topuklu **çizmeler** gibi Türk medeniyetini ürünleri tanıtılır.

Göktanrı Bölümünde; **Türklerin Tanrı kültürü** (Tanrı Han, Sonsuz Gökyüzü), **Tanrı'nın vasıfları** ve adları, manevi kaideler ile bununla ilgili arkeolojik bulgular verilir. **Adji** olan **eşkenarlı haçın Türklerden Avrupa'ya geçtiği** vurgulanır.

Türkler Hindistan'da Bölümünde, **Altay** ile **Hindistan'ın ortak manevi değerleri** paylaştığı oysa **Çin'in Türk seyyahları kabul etmemesinin bedelini Çin istilasıyla ödediği, 'Altay'da yaşamak daha güzel'** diyen Çinlilerin Türklerin yurduna göçünü engellemek içinse **Çin Seddi'nin** yapıldığı anlatılır. **Buda'nın mavi Türk gözlü** resmedilmesi ve Hintlilerce **Şakyamuni** yani **Türk Tanrısı** şeklinde adlandırılması yazarca **Göktanrı** inancının yansıması olarak tarif edilir.

Türkler İran'da Bölümünde; **Arşak** Hanedanlığı, **Baktıra** Devleti, **Kuşan** Hanlığı gibi devletlerin **Türk kimliği** vurgulanır. Özbek, Peştun, Oğuz, Kırgız gibi topluluklarla **Taşkent, Sümerkent** (Semerkant) gibi şehirler açıklanır.

Şanlı Erke Han Bölümünde; **Kuşan Hanı Kanişha Han'ın** gerçek adıyla **Erke Han'ın I.yy'dan** itibaren tanınması, **23** yıllık idareciliği ve liderliği, inancı ve duaları tasvir edilir. Cennet ve cehennem, ilahiler ve çanlar **Türkçe** kelimelerle ve **Türkçe** anlayışla anlatılır.

Bozkıra Giden Yol Bölümünde; Bozkırın iklimi ve özellikleri, zor hayat şartları tarif edilir. Çoğu insanın yerleşmeye korktuğu bu yerlere güçlü bir soyun yerleşip tutunması ve bozkıra göç edenlere **'Kıpçak'** denmesi aktarılır. Araplarda **deve**, Hintlilerde **fil**, Çinlilerde **öküz**, İranlılarda **eşek**, Türklerde ise **at** temel hayvandır. Türkler ata **telega** denilen **tekerlekli arabayı** da takmayı başarmışlardır. Bunlar için yollar ve **'yama'** denilen **posta hatları** da inşa edilmiştir.

Kavimler Göçü Bölümünde, **II. asırda** **Altay'dan** Avrupa'ya başlayan ve **3 yüzyıldan** fazla süren **Büyük Göç** anlatılır. Bu göç esnasında **'kibitka'** denilen **tekerlekli ev tipi** de doğmuştur. Keçi kılı ve yün türevinden yapılan **pelerin, şenel, fötr** ile su kaynatmak için imal edilen **semaver** yeni **Türk buluşları** idi. Kurganların cenaze hariç **mevki gösterme** hususiyetleri de vurgulanmıştır. **Kurgan** ve kurgan eşyalarıyla ilgili resimlerde oldukça ilgi çekicidir.

Aktaş Han Bölümünde, **Batı'yı ilk gören Türk'ün Aktaş Han** olduğu ve **İdil'de Deşt-i Kıpçak** diye isimlendirilen ülkeyi kuruşu anlatılır. Kavimler Göçü sonrasındaki bu olayda **Doğu** ve **Batı kültürleri** ilk defa karşılaştırılır.

İdil Bölümünde, **Aktaş Han'ın İdil'deki** bayındırlık faaliyetleri ve kahramanlıklarından bahsolunur. Başkent **Semender** şehri, Aktaş Nehri, **Derbent** şehri o dönemin hatıralarıdır.

Kafkasya Bölümünde, **Derbent surları** ve şehrin medeni gelişimi anlatılır.

Bununla ilgili resimlerle **İran, Ermenistan ve Azerbaycan** coğrafyasının manevi tarihinden kesitler sunulur. Türklerin **Kafkasya**'ya girişi ve **demirin işlenişi** dünya tarihi açısından sıra dışı bir hadisedir diyen Yazar, **IV. asırdan** beri Derbent'in **Kafkasya Hıristiyanlarının merkezi** olduğunu vurgular.

Türkler ve Hıristiyanlık Bölümünde, **Piskopos Grigoris'in Kıpçaklara gelişi**,

Türklerin de **tek Tanrı inancını** putperest **Avrupalılara** öğretişi anlatılır. **Suyla vaftiz** etmenin **Türk dünyasına girme** olduğu ifade edilir. **Hıristiyanlığın** ve **vaftizin Avrupa'ya** ancak **IV. asırdan** sonra girebildiği vurgulanır.

Avrupa Tapınaklarının Üzerindeki Haç Bölümünde, **dünyanın ilk kilisesinin Derbent'te** inşa edildiği, **Tanrı Haçının** ve **Türk usulü Hıristiyanlığın** her yerde kabul gördüğü **Eçmiadzin'deki** tapınak krokileriyle anlatılır. **Derbent'teki** tapınağın **Türk mimarisi** dikkat çeker. Yazarın dediği gibi aydınlık yine doğudan başlar.

Türkler ve Bizans Bölümünde, kültürün **bir milletin hafıza hazinesi** olarak nasıl korunduğu, **Aziz Giorgiy** efsanesi aktarılır. **Hıristiyan kültürünün temelinde Türklerin** olduğunun anlaşılması için **Roma'nın yasaklamaları** ve Tanrı'yı hâkimiyet altına çalışmaları söz konusu edilir. **Yunanlıların 312 yılında** tek Tanrı'ya ibadet usullerini ve **Türk dilinde dua etmek için Türk din adamlarını memleketlerine davet** etmeleri çok ilginçtir diyen Yazar, **Haçlı bayrakları taşıyan Kıpçak askerlerinin** putperest Roma ordusunu çok kolay yendiğini de beyan eder.

Konstantin'in Zulmü Bölümünde; **325 İznik** Konsülü, **Tanrı ve İsa'nın** birleştirilmesi, siyasetçilerce **Hıristiyanlığın** din kitabının yazılması ve buna uymayanlara yapılanlar bahse konu olur.

Don Nehri İçin Mücadele Bölümünde; **Almanlarla Türklerin** bu nehir için mücadelesi, nehrin kelime anlamının **Türk diline** uyarlığı, **Kıpçak aile yaşantısıyla** ve **delikanlı yetiştirme gelenekleriyle** birlikte verilir. **Türk tipi ağır yaylar** fotoğraflarla aktarılır.

Türkler Avrupa'da Bölümünde, Kıpçakların yayıldığı coğrafyaların büyüklüğü; **Tula, Kursk, Çelyaba, Voroney, Şapaşkar, Kipenzay, Bulgar, Boltavar** gibi kurdukları şehirlerin özellikleri ve **Kıpçakların Avrupa geleneklerini değiştirmesi** anlatılır. **Don türevi** Donepr, Donay, Donestr, Dinyeper kelimeleri sıralanır. Yer altı şehirleri, sığınaklar ve **Alplerin gizemi** vurgulanır.

Roma'nın İkiyüzlülüğü Bölümünde, **Roma tüccarlarının Türklerin temiz ahlakını istismar edışı** ve kötölemeleri aktarılır. Buna karşın Türklerin **kuman** (ibrik) marifetiyle el yıkaması, **banya** yani hamamda yıkanması, hem de **sabah** ve **aksam** yıkanması ile şahsi temizliğin önemi vurgulanır.

Avrupa Altay'la Başlar Bölümünde, **Yunanlıların Kıpçakları Kuğu - man** (Kuman) olarak nitelendirmesi ve **Atilla'nın** ordusunun bölümleri olan **Burgund, Savoya** ve **Teriing** isimlerinin bugün **Avrupa** coğrafyasına nasıl girdiği aktarılır. **Alman** kelimesinin Türkçedeki **uzak** anlamına gelmesi ve **Amazon** hikâyeleri tas-

virleri de açıklanır. **Torino, Tulon, Karpatlar** gibi coğrafi adların Türklüğü vurgulanır.

Türk Başbuğu Atilla Bölümünde, **aldatmanın Batı'da sanat oluşuna, Atilla'nın zaferlerinin eksik gösterilmesiyle** ve tüm iyi özelliklerine rağmen '**Tanrı'nın kırbacı**' gibi sunulmasına itirazlar vardır. **Roma'yı** bağışlaması bile merhametinin ve **Haç'a** inancının gereğidir. Ve **Avrupa** Türklerle **Antik Çağ'dan Ortaçağ'a** girer.

Bizanslı Priskos Gözüyle Türkler Bölümünde, **Preslav yada Bavarya'da Atilla'nın sarayının ihtişamı bir ahşap mucizesi** olarak **Priskos'u** oldukça etkiler. **Kıpcakların yaşayış tarzı** ve adetleri çok ayrıntılı olarak rapor edilir. Ahşap ve madeni işlemlerle ilgili resimler verilir.

Birleşik Avrupa Ordusuyla Savaş Bölümünde, **Atilla'nın Aetyus'la savaşı** gerçek kronikler üzerinden verilir. '**Kaderin nazlıları**' olarak tarif edilen **Türlere yapılan ilmi haksızlıklar** göz önüne serilir. Savaşı kazanan **Atilla'yı** durduracak bir ordu yoktur. Ama **Roma'yı** da **Haç'a bağışlar**.

Atilla'nın Ölümü Bölümünde; **Atilla'nın evlendiği günün gecesi şüpheli ölü mü,** Türklerin sarsılışı ve törenle defnedilişi anlatılır.

Yeni Deşt-i Kıpçak Bölümünde, **Kuşan Hanlığı'ndan sonra Deşt-i Kıpçak,** sonra da **Avar Kağanlığı** vasıtasıyla Türk tarihinin sürekliliği aktarılır. Ve **Avrupa'daki Türk kültürel izlerinin resimleri** motiflenir.

Son Bölümde ise **Resimler Dizimi** vardır.

C – 'KAYBOLAN MİLLET' KİTABI HAKKINDA

Kitabın tam adı; **KAYBOLAN MİLLET (Deşt-i Kıpçak Medeniyeti)**. Çeviren ve yayınevi aynı. **2000, Ankara** basımı. **302** sayfa ve **7 ana, 12 de ara** bölümden müteşekkil.

Önsöz'de çevirmen **Dr. Zeynep Bağlan Özer'in** kitap ve yazarı hakkında yine O'nun ifadelerinden oluşan sağlıklı bir tahlil var.

Kimliğimi Keşfetme Bölümünde; **Yazar'ın soyu,** ataları, yerleşik olduğu coğrafya, hayatlarının akışı ve değişiklikleri ile gözlemlerinin ilmi çalışmaya yada kitaba dönüşümü anlatılır. **Kafkas** halklarından olan **Kumukların** yer isimleri, adet ve gelenekleri, mimarisi hatta oyunları eski **Türk** tarihinin bir devamı olarak sunulur. '**Ben kimim?'** sorusuna siladan gurbete uzanan bir tarihi perspektifle cevap veren Yazar, ata köyü olan **Aksay'ın** başına gelenleri, **soyadlarının başına gelenlerle** bir verir ve **Sovyet acılarını** dile getirir.

Kitabı Yayına Hazırlayan'dan kısmında; kitabın ortaya çıkış süreci, ilmi araştırma serüveni, **Murat Adji'nin Gumilev'le** temasları ve **Sovyet baskısı sonrası** gelişmelerin seyri aktarılır.

Müellif'ten kısmında; **pelin** otundan **Bozkır** yolculuğuna, şiiirden **sıla kokusu**na, **milletçiklerden** millete, medeniyetten barbarlığa dünyanın dönüş öyküsü özle fasıl olarak Yazarca verilir.

Moskal Hikayeleri Bölümünde; **Ruslar** kimdir, **Rusya** nasıl bir devlettir, **Kiev Rusyası** ile **Ukrayna** farkları, **Varegler** ile **Venediler** (Islavlar), **Islav – Rus** babalar ne istiyor, **Kiril** ve **Metodiy** kimdir, **Rus** vaftizinin perde arkası, efsanelerle bir milletin tarih oluşumu, bugünkü **Rus Hıristiyanlığı**, Tarihi yeniden yazmak, **Moskova** yerleşikleri, Sarıh bilgi yetersizdir, **Polovetsler**, **Kıpçak Kiev**, **Kiev vakayinameleri**, **Ukrayna düşmanlığı** gibi konular aktarılır.

Vakayinamedeki Resimler Bölümünde; **Kıpçak kıyafetleri** ve savaşçıları, **Rus knezlerinin yaptıkları**, Rus tarihinin belirsizliği, **Ukrayna** ve **Deşt-i Kıpçak Kağanlığı**, **Bozkır halklarının** bilinmeyen mensupları (**Gotlar**, **Torklar.**), kase – tahta – şapka – yaka gibi kelimelerin etimolojik kökleri ve **Rus kültürel işgali** birbiriyle bağlantılı olarak aktarılır.

Bozkırlıların Dünyası Bölümünde, **Rusların** hakikati bulma istemi dile getirilir.

Hun – Atilla bağlantısı **Deşt-i Kıpçak** geleneğiyle anlatılır. **Tuna**'dan **Baykal**'a kadarki alan **Deşt-i Kıpçak** olarak nitelenir. **Kıpçak** tarihinin **Romalılar** ve **Ruslarca** gizlenmesi ile gerçeklerin ortaya çıkacağı beklentisi kitabın amaçlarından biri olarak sunulur. **Aetyus**'la **Atilla**'nın karşılaşması bir önceki kitaptaki gibi verilir. **Her 2 Avrupalıdan 1'inin Kıpçak soyundan** olabileceğini vurgulayan Yazar, **Avrupa**'nın medeniyet yarısına biraz geç girdiğini ve **kadim Doğu**'dan beslendiğini beyan eder.

Briçka, **kuren**, **izbe**, **peç**, **hamam**, **semaver** gibi kavramları tekrarlayan **Adji**, **Priskos**'u ve gözlemlerini de uzun uzadıya anlatır.

Deşt-i Kıpçak Bölümünde; **Alman milli destanlarında** **Atilla**'nın **Etsel Alp** olarak geçişi, **Danimarka**'lı **Thomsen**'in kitabeleri okuyan büyük keşfi aktarılır. Bazı **Alman runlarının Göktürk işaretleriyle karşılaştırma tablosu** verilir. **Babinger**'in 1598'de **Kıpçaklar** hakkında yazılan **Teregdi** Tarihini buluşu ve ilim dünyasına kazandırışı da bahis konusudur. Bilhassa **Rus** tarihçi **Okladnikov**'un ilmi faaliyetleri, '**kaybolan millet**' olarak adlandırdığı **Altay Türkleri** ve Türklerin ortaya koyduğu kültürel değrler işlenir.

Tanrı ve Oğlu İsa Bölümünde; **Avrupa**'nın 380'den yani **Kavimler Göçü**'nden sonra **Hıristiyanlığı kabulü**, **Tanrı**'yı 2'lemesi ve 3'lemesi, **Hz. İsa**'nın sesini **Batı**'nın hükmetmek için duyması, **Haç**'in bile **Kıpçaklardan** ve **Atilla** tarafından **Avrupa**'ya getirilişi anlatılır. **Sünnet** ve **vaftizin**, **Tanrılık** düşüncesinin putperest **Avrupa**'ya **Türklerle** girdiği, **Salı günü** geleneğiyle birlikte aktarılır. Ve eklenir; '**Avrupa**'yı **Atilla** ve **O'nun soydaşları Hıristiyanlaştırmıştır.**' **Manas - tır** sözü, **rahip kaftanı**, **kolokol** denilen çan kulesi, **altar** denilen tapınak mihrabı, **edem** denilen kutsallık, **noel** ağacı olarak **akçam** hep **Türk** izleridir.

Hizip ve Hizipçiler Bölümünde; 1054'te **Doğu** ve **Batı Kiliselerinin** ortaya çıkışı ve aralarındaki mücadele anlatılır. **III.Roma** olarak **Moskova'nın** devreye girme çabaları ve **Rus Kilisesindeki Yunan etkileri** açıklanır. **Kadim Ortodoks** dinine giren **Kozaklara** yapılan muamele ve kültürel asimilasyon ile bugünkü **Ruslaşmış** halleri beyan edilir.

Deşt-i Kıpçak Bilinmeyen Bir Devlet Mi? Bölümünde; **Tiesenhausen**'in ilmi şecaati arzedilir. Onun '**Altınordu Tarihine Ait Bilgiler**' kitabı övgüyle anlatılır. **Fransız** yazar **Karamzin**'in '**Rusya Devleti'nin Tarihi**' kitabıyla da mukayesesi yapılır.

Tatar – Moğol ayrımı ayrıntılı ve detaylı bir şekilde incelenir. **Cengiz**'in (**Ti-muçin**) **Türk/Kıpçak** olduğu aktarılır. **Rusya'nın sırlarla dolu tarihinin** de aralanması gerektiği vurgulanır.

Moskal ile **Moskova** nüansı, **Türk kökenli Rus soyadları** aktarımıyla birlikte sunulur.

Bugünkü Rusya'nın yarısının '**Rus**' olarak yazılan **Bozkır Türkleri** olduğunu vurgulayan Yazar, diğer yarının yarısının da İslavlarla hiç ilgisi olmayan **Fin - Ugor** halkları olduğunu ifade eder.

Sonsöz Yerine kısmında ise '**Biz Polovets Soyundanız**' kitabına dikkat çeken Yazar, ilmi çalışmalarını takip eden herkese '**savbol**', sağlıklı kal diyerek sözlerini noktalar.